

سینمای جنگ و جشنواره چهل و یکم

لحظات ۶ گانه

بزمان فخر مثنی - جنگ تحمیلی عراق علیه ایران، بدون شک بزرگترین اتفاق تاریخ معاصر ایران، پس از انقلاب شکوهمند اسلامی است. حمله هشت سال بیداری مردم ایران در جنگی تمام عیار و ویرانگر، هرگز در تاریخ این مرز و بوم به محاق نخواهد رفت. این جنگ اما در آینه رسانه، بیشترین بازتاب را در قالب کتاب (خاطره نگاری در وهله نخست و ادبیات داستانی در مرتبه بعد) داشته است. آثار مستخرج از خنثه کتاب و ادبیات ایران از انتشار حدود ۱۰ هزار جلد کتاب با موضوع جنگ ایران و عراق خبر می دهد تا با استناد به این رقم، سینما و تلویزیون در پردازش به این رویداد بزرگ، جایگاه دوم را بین رسانه ها در اختیار داشته باشند. سینمای جنگ در ایران به طور عموم (عطف به نظر به مشترک چهارگانه سینما و ادبیات دفاع مقدس از احمد شاکری و باسماوات که این سینما را در چهار گروه سینمای جنگ، سینمای مقاومت، سینمای بیداری و سینمای دفاع مقدس دسته بندی کرده اند) از میانه دهه ۷۰ و با فاصله گرفتن چندسلسله از آتش پس بین ایران و عراق در ۱۳۷۶ خیزش چشمگیری داشت و این روند رو به رشد در آن سده پانزدهم خورشیدی نیز ادامه دارد. به بیان بهتر، مطابق فرضیه لئو تالسوی، هر چه از زمان وقوع جنگ فاصله بگیریم، پردازش به این رویداد فرمی پخته تر به خود می گیرد. جشنواره چهل و یکم فجر نیز با حضور چند فیلم در ژانر جنگی، داغ ترین تولیدات سینمای جنگ را از نور سینمای ایران بیرون کشید و روی برده نقره ای به نمایش گذاشت. تگلهی هر چند مجمل به فیلم های ژانر جنگی (با ذکر بر شاخه های) ادای دینی است به این ژانر بر اهمیت در سینمای معاصر ایران.

سرموایی محسوب می شود، به خوبی نمایان است، حتی خرده روایت عاشقانه شاهو و خزال هم فیلم را از این شباهت نجات نمی دهد، به هر حال، فیلم اتاق گلی به شدت مورد توجه حاضران در پردیس سینمایی ملت قرار گرفت و تماشاگران حدود یک دقیقه پس از پایان برای عوامل سازنده دست زدند.

شماره ۱۰؛ زنده باد تعلیق!

جدیدترین ساخته حمید زرگر نژاد هم در تقسیم بندی مابه ژانر «سینمای جنگی» تعلق می گیرد، سینمایی که مستقیم به خود جنگ می پردازد، شاخصه این فیلم استفاده از عنصر تعلیق در خط روایی داستان موقعیت است، اصولاً ژانر جنگی به خودی خود گونه ای پر از تعلیق و اتفاقات غیرمنتظره و غافلگیرکننده است و همین ویژگی سینمای جنگ راحتی در هلیوود به سینمایی ممتاز بدل ساخته است، روایت داستان فرار از اردوگاه اسرا از آن دسته ماجراهایی است که مخاطب را با خود همراه می سازد، شاید بهترین نمونه این فیلم ها «بازداشتگاه شماره ۱۷» ساخته بیلی وایلد در سال ۱۹۵۳ باشد.

گل های باوار ده؛ باز هم جنگ، باز هم آبادان
نام ابتدایی فیلم مهر داد خوشبخت، «بالايشگاه» بود که در بازتویسی متن فیلمنامه به «گل های باوار ده» تغییر نام داد. این فیلم نیز به ژانر «سینمای مقاومت» تعلق دارد، فیلمی درباره پالایشگاه آبادان در خلال سال های دفاع مقدس که در این فیلم نیز خوشبخت دوباره مانند «آبادان ۱۱۶۰» سراغ شهر استراتژیک کشورمان در جنگ تحمیلی رفته است، یکی از ویژگی های سینمای مقاومت، نگاه ویژه به تلاش نیروهای غیرنظامی در جریان جنگ بوده که در این فیلم خوشبخت به خوبی آن را به تصویر کشیده است.

«سینما متر و بل»؛ نمونه ژانر مقاومت

در تقسیم بندی چهارگانه سینمای جنگی، «سینمای مقاومت» جایگاه بسیار ویژه ای از دهه ۶۰ تا کنون داشته است. این ژانر به گونه ای از فیلم های جنگی اطلاق می شود که صحنه آن ها، مشخصاً پشت جبهه است و اغلب به جنگ شهرهای پر دزد، تفاوت این ژانر با سینمای بیداری نیز در زمان

روایت آن هاست (زمان فیلم های سینمای مقاومت در سال های جنگ و زمان فیلم های سینمای بیداری سال های پس از آتش پس بین ایران و عراق است) گذشته از این که نام فیلم، یادآور فیلم «متر و بل» ساخته مسعود کیمیایی است، موضوع آن نیز بی شباهت به فیلم «آبادان ۱۱۶۰» ساخته مهر داد خوشبخت نیست، چه هر دو فیلم در آبادان و در زمان حصر این شهر روایت می شوند و موضوع هر دو فیلم نیز «رسانه در زمان حصر آبادان» است.

اتفاق گلی؛ یک هفت سامورایی مدرن!
فیلم «اتفاق گلی» ساخته محمد عسگری بین فیلم های جنگی جشنواره چهل و یکم در ژانر «سینمای بیداری» قرار می گیرد (سینمایی که مقاومت مردمی پس از پایان جنگ را دستمایه خود قرار می دهد) و ماجرای هجوم منافقان به روستاهای اطراف کرمانشاه (بعد از آتش بس) را روایت می کند. این میان اهلی یک روستا به مقاومت برمی خیزند و شاهو، شخصیت اصلی فیلم از رزمندگان برای همراهی مردم روستای خود درخواست کمک می کند و اغلب این رزمندگان به شهادت می رسند. این ماجرا شما را یاد کدام شاهکار سینمای جهان می اندازد؟ اگر خاطره «هفت سامورایی» ساخته آکیرا کوروساوا در ذهن شما تداعی شد، بپراهنه تر فته اید! شباهت خط داستانی این فیلم با «هفت سامورایی» یا «هفت دلاور» که نسخه هلیوودی هفت

سرهنگ ثریا؛ درام سینمای جنگ

یکی از زیرشاخه های این ژانر، خود «سینمای بیداری» است. داستان فیلم های ژانر بیداری یا مستقیم در پشت جبهه روایت می شود یا به موازات آن (اغلب در سال های پس از جنگ) روایت می شود. «سرهنگ ثریا» ساخته لیلی عاج از این منظر فیلم خاصی در ژانر بیداری محسوب می شود.

شاید عاج بتواند پس از نرگس آبیاری، دومین فیلم سازی باشد که در یکی از ژانر های جنگی نگاهها را به خود معطوف کند. همچنین بازی زاله صلمتی در این فیلم، نقش آفرینی مریلا زارعی در شیار ۱۴۳ را به ذهن متبادر می کند، البته باید توجه داشت که فیلم آبیاری در گروه «سینمای بیداری» دسته بندی می شود.

غریب؛ یک داستان بلند!

فیلم «غریب» به کارگردانی محمدحسین لطیفی هم در تقسیم بندی چهارگانه آثار جنگی، در زیرشاخه «سینمای جنگ» طبقه بندی می شود. فیلمنامه غریب اما در واقع یک داستان بلند است! (داستان بلند به داستانی اطلاق می شود که برخلاف رمان زمان محدود و شخصیت های اصلی اندک دارد) چه این فیلم به یک برهه سه هفته ای و مشخصاً ماجرای جنگ ۲۲ روزه کرستان با مقاومت قهرمانانه شهید محمد بروجردی ملقب به مسیح کرستان می پردازد، مشخصه این فیلم اما بازی بابک حمیدیان در نقش اصلی «غریب» است.

حمیدیان پیش تر با حضور در نقشی مشابه در فیلم «ج» ساخته لرهیم حاتم کیابا جان بخشیدن به نقش شهید اصغر وصلی موفق به دریافت سیمرغ بلورین شد، حالا حمیدیان این بار با نقش محمد بروجردی به کرستان بازگشته و شاید نیم نگاهی به پرواز سیمرغ در آن حوالی هم داشته باشد.

شما معتبر هستید
شماره معتبر بخرید

فروش ویژه شماره های خاص اعتباری و دائمی تا ۴۰٪ تخفیف

از طریق shop.mci.ir و تمامی مراکز فروش و خدمات همراه اول

www.mci.ir

